

11. sep. 1925

FAKTA

Dato:

11. sep. 1925

Sidetæl:

Dagbog, 1925, 8, side 62 recto - 62
verso

Dagbogens placering:

Det Kongelige Bibliotek

Ophavsperson/nøgleperson:

Johannes Larsen

Omtalte personer:

Niuvertok -

Christen Hauge

Eiler Lehn Schiøler

Knud Oldendow

P Vedsted

Richard West

TRANSSKRIFTION

11/9

Kl er 7. Jeg kommer ned i en varm Stue Schiøler ligger og sover paa en Sofa og de andre rejser sig fra Spillebordene. Regnen trommer paa Ruderne

•124• Vandet driver ned ad dem og Blæsten tuder i Skorstenen.

Ministeren og Dir gaar til Niuvertoken Pigebørnene er gaaet med Provsten hjem for at sove. Vi har faaet Morgenkaffe. Kapt. W og Dr gaaer ogsaa op til Provsten saa da Nalaga er paa [ulæseligt ord] er vi alene. Wedsted kommer for at lave Hul i Vinduet til en Radio som Amerikanerne har foræret Nalaga.

Kl 9. S.V. Storm og regn.

•125• [Tegning] [Lodret, højre side]: Landet S for Amerdlok Fjorden 8 Septbr. 3,30

•126• [Tegning] [Lodret, højre side]: 4 Septbr. Fra Porsilds. Midg.

•127• [Tegning] •128• [Tegning] •129• [Tegning] •130• [Tegning] •131• [Tegning] [Lodret, højre side]: Kl 2,35

•132• [Tegning] [Lodret, venstre side]: Ombord i MB. A Holk. 3 Septbr. Kl. 2,20.

•133• [Tegning] [Lodret, højre side]: 2 Septbr. Kl. 7,50 fra Porsilds

•134• [Tegning] Røde Elv 1 Septbr

•135• [Tegning] Røde Elv ved Godhavn 31 Aug.

•136• [Tegning] 27 Aug. Godhavn mod Ø.

•137• [Tegning] [Lodret, højre side]: Godhavn fra Bugten. 25 Aug

•138• [Tegning] [Lodret, venstre side]: Diskøen

•139• [Tegning] [Lodret, højre side]: Isbjærg foran Diskøen.

•140• [Tegning] [Lodret, højre side]: Kronprinsens Ejland.

•141• [Tegning] [Lodret, højre side]: Hunde Ejland fra NØ.

•142• [Tegning] [Lodret, venstre side]: Samme Isbjærg som paa forrige Side

•143• [Tegning] [Lodret, højre side]: Isbjærg om Styrbord tværs af Hunde Ejland

•144• [Tegning] [Lodret, venstre side]: Isbjærg foran Hunde Ejland

SCHEEL:

"Angut" ligger tømt for al vor Bagage, spulet og klar til at blive hejset om Bord igen i "Hans Egede". Alle vore Samlinger af Fugleskind, Skeletter og Æg er pakket i Kasser parat til Hjemsendelse, og den personlige Udrustning: Bøsser, Tøj o. s. v. er ligeledes pakket. · Det er helt trist at tænke paa, at vor Ekspedition nu er Slut, at de dejlige Dage i "Angut" kun er Minder, at vi aldrig mere skal samles om Bordet i Kahytten til det hyggelige Aftensmaaltid og aldrig mere sidde paa Fordækket og spejde efter "Fugl".

Johannes Larsen: Grønlandsk jagtfalk. Planche til Danmarks Fugle. Udateret. Blyant og akvarel. 50,8 × 39,4 cm. Zoologisk Museum.

SCHEEL:

Det er Hundene, der præger en nordgrønlandsk Koloni, thi det er Indbyggere, hvis Appetit der maa regnes med. Kajakker og Konebaade, i det hele taget alt af Skind, maa anbringes saa højt, at Hundene ikke kan naa det, ellers æder de det, derfor har næsten hvert Grønlænderhus sit høje Stativ, hvor den Slags er anbragt. · Men et stort Gode er der ved Hundenes glubende Appetit, nemlig at intet, som kan raadne eller forpeste Luften, faar Lov at ligge, saadan som vi saa det i "Sukkertoppen", end ikke Ekskrementer af nogen Art. – Over et for Tiden udtørret Elvleje er der anbragt et Par Smaahuse med Hjerte i Døren, her holder altid en Flok Hunde til, som venter paa Søgning; paa sløje Dage kan der opstaa alvorlige Slagsmaal. · Helt ufarlige er Hundene ikke; sidste Vinter blev Doktorens Søster og Sygeplejersken paa en Spadseretur forfulgt af en Flok forsultne Hunde; kun med største Besvær lykkedes det at holde sig dem fra Livet, til der kom Hjælp. Ejeren af Dyrene fik selvfølgelig Tilhold om at aflive dem.

SCHEEL:

Der er snart ikke ret mange Steder tilbage paa Jordkloden, hvor Radioen ikke kan sætte En i Forbindelse med Omverdenen, Grønland har hidtil været et af de faa, men er nu ved at komme med paa dette Punkt ogsaa. I "Godhavn" bygges en stor Station, som allerede er ved at anstille Forsøg, og Assistenten her i "Egedesminde" har et Modtagerapparat, som i Aftes fortalte os, at "Hans Egede" havde naaet "Sukkertoppen", saa nu kan vi vente Skibet om en tre-fire Dage.

Johannes Larsen: Konebåde og kajakker ved Manertok. 21. august 1925. Tusch. Mål og ejer ukendt.

Tegningen er gengivet i Henning Scheels bog Med Lehn Schiøler og Johannes Larsen i Grønland.

Jens Daugaard-Jensen var inspektør for Nordgrønland fra 1900 og direktør for Grønlands Styrelse fra 1912 og frem til sin død i 1938. På fotografiet fra den 3. december 1924 ses Daugaard-Jensen ved siden af statsminister Thorvald Stauning til festen på Skydebanen, som Undervisningsministeriet holdt for den 5. Thule-ekspeditions medlemmer, blandt andre Knud Rasmussen og Peter Freuchen.

SCHEEL:

Det er Søndag Morgen den 23. August. – Klokken er kun halv seks, da Schiøler og jeg farer ud af vore Senge og hen til Vinduet, vi har hørt "Hans Egede" tude. Skibet ligger udfør Kysten og lader med Mellemlum Dampfløjten lyde for at hidkalde rette vedkommende; vi kan se Masterne over Klipperne. Schiøler farer i Tøjet for at naa ud med Doktorens Baad og høre, hvilken Besked der er til os; først lidt senere slentrer jeg ned mod Anløbsbroen.

SCHEEL:

Regnen strømmer ned, alt ser saa graat og trist ud, jeg bliver pludselig

grebet af en voldsom Længsel efter at komme om Bord igen i "Hans Egede" og vende Næsen hjem ad; men Schiøler har allerede faaet Dommen forkyndt. Vi kan ikke komme med til "Umanak", men maa beholde "Angut" en ti-tolv Dage endnu og derefter møde Skibet igen i "Godhavn", naar det er for hjemgaaende. Der staar vi, "Hans Egede" tuder tre Gange til "Farvel"; men vi værdiger det ikke et Blik, den eneste Trøst er de Breve, det bragte os hjemme fra. Det skønne "Umanak" vil vi ikke faa at se. I øsende Regn bringer vi den næste Dag alle vore Sager om Bord i "Angut". Møller ser med Sorg sin kære Baad igen forvandlet til Flytteomnibus, og dog kan vi ikke andet end føle Glæde over igen at indtage de vante Pladser i den Baad, vi er kommen til at holde saa meget af.

SCHEEL:

Tirsdag Morgen er vi sejlklar og starter Klokken godt ni med Kolonien "Godhavn" paa Diskøen som Maal. Det er en Tur paa en halv Snes danske Mil tværs over Strædet, i daarligt Vejr ikke helt ufarlig med saadan en Dækslast; men i Dag blæser det kun meget svagt; der er jo nok lidt Dønning, men ikke noget der gør noget. · Foruden Ekspeditionens Medlemmer er Sygeplejersken og Lærerinden fra Egedesminde med som Passagerer samt et Grønlænderægtepar, saa nogen Jagt undervejs bliver der ikke Tale om, det gælder ogsaa om at benytte Tiden, saa vi kan naa over, inden Mørket falder paa. · Jeg staar til Rors største Delen af Turen, medens Møller lytter til Motoren og passer paa, at jeg holder Kursen. Mægtige Isfjelde glider sydpaa gennem Strædet, samme Vej flyver mange af Fuglene i større og mindre Flokke; det er ved at blive Efteraar, kan man mærke.

Johannes Larsen: Isfjeld ud for Godhavn. 1925. Tusch. Mål og ejer ukendt.

Henning Scheel skrev i sin bog om fugleekspeditionen, at Godhavn er et passende navn til byen, for der var godt at være. Stedets grønlandske navn er Qeqertarsuaq.

Johannes Larsen: Hoved af søpapegøje. 26. august 1925. Tusch. Mål og ejer ukendt.

Tuschtegningen af søpapegøjen brugte Henning Scheel som afsluttende illustration i sin bog om fugleekspeditionen.

Johannes Larsen: Ravn, hoved. Godhavn, 27. august 1925. Akvarel og tusch. 20,5 × 26 cm. Johannes Larsen Museet.

Johannes Larsen: Mallemuk. Godhavn, 27. august 1925. Akvarel og tusch. 20,5 × 26 cm. Johannes Larsen Museet.

Mallemukken er en såkaldt stormfugl og er kendt for sit ejendommelige næb, i hvilket der findes et rør, hvorfra der udskilles salt. Fuglegruppen bliver ogsaa kaldt rørnæser. Mallemukken er meget udbredt i de arktiske havområder.

SCHEEL:

Et Stykke fra den arktiske Station munder en stor Elv ud, "Røde-Elv" kaldes den. Schiøler og jeg beslutter en Dag at prøve, om vi i Terrainet paa den anden Side Elven skulde kunne finde Ryper; dels vil Schiøler gerne have nogle i Efteraarsdragten til sine Samlinger, og dels vil vore Kvarterværtinder sikkert være glade for nogle til Køkkenet, da det jo nok her, hvor alt er tilmaalt, kan mærkes at have os paa Kost. · Sammen med den dansk-grønlandske Landsfogedassistent Dahlager starter vi ved Middagstid og sætter over "Røde-Elv" pr. Baad, hvilket volder en Del Besvær paa Grund af den lave Vandstand i Forbindelse med en rivende Strøm. Saa snart vi er sluppen over, formerer vi Kæde og begiver os op over Fjeldets Sider, idet vi stadig holder os i den Højde, hvor Vegetationen er frodigst. · Det er et mærkeligt Terrain at færdes i. Mængder af høje fritstaaende Basaltsøjler i alle mulige fantastiske Faconer er spredt over Sletten, i Baggrunden rager det høje, lige afskaarne "Skarvefjeld" op, og ud fra dets Side strækker sig en mægtig Grusvold saa regelmæssig, som var den dannet af Mennesker; men det er Elven eller maaske snarere en nu forsvunden Bræ, der har formet den.

SCHEEL:

Vi har kun gaaet en halv Timestid, da jeg opdager et Rypehoved over Lyngen, og i samme Nu dukker Hoved ved Hoved op; jeg er gaaet lige midt ind i en Flok paa tolv Stykker, de løber for mig til alle Sider uden at ville bruge Vingerne, jeg har blot at skyde og lade igen saa hurtigt som muligt. Schiøler og Dahlager kommer selvfølgelig til Hjælp i en Fart, og paa et Øjeblik er hele Flokken ekspederet. · Saadan foregaar som Regel Rypejagt i Grønland, af og til kan man jo nok træffe nogle, som er mere ivrige til at bruge Vingerne, men i det store og hele kan man godt betegne Jagten paa Ryper i Grønland som slet og ret Slagteri uden anden Forbindelse med Sport end den "Gaatur", man har for at finde dem. · Vi anbringer Fuglene ved Foden af en Basaltsøjle, som har en særlig ejendommelig Form, saa den er nem at finde igen paa Hjemturen, og dækker dem til med Sten; hvorpaa vi vandrer videre op til den store Grusvold og i en stor Bue rundt om en Sø, midt ude i hvilken der ligger to Lommer, som holder Øje med os; men ellers er Landskabet øde og tomt, og ikke en eneste Rype ses, saa vi beslutter snart at lade det være godt med de tolv og vender Næsen hjemefter. · Ud for den arktiske Station er der en ejendommelig Sandstrand, den minder om en hvilken som helst anden Strandbred, blot er Sandet kulsort, og Stenene, som paa sine Steder stikker frem, er Lavablokke. Her er der en Morgenstund usædvanlig livligt, en hel Del Vadefugle: Stenvendere og Præstekraver har slaaet sig ned her paa Vejen sydover; dersom det ikke var for de mægtige Ispaladser, som ligger paa Grund et lille Stykke ude i Bugten, kunde man godt tro, man befandt sig paa Jyllands Vestkyst; men Isbjergene skal nok gøre sig bemærket, hvert Øjeblik lyder der et Drøn ude fra dem, naar store Stykker paa Grund af Afsmeltingen styrter i Vandet. Der er særlig et

mægtigt et, som har ligget her, siden vi kom; der er ved at danne sig en stor Port midt igennem det, for hver Dag kan vi se Porten vokse, inden ret længe braser nok det hele sammen.

Johannes Larsen: Isfjelde ved Sorte Sand, Qeqertarsuaq (Godhavn), Grønland. 1925. Akvarel. 47 × 59,6 cm. Fuglsang Kunstmuseum.

Lokaliteten Sorte Sand, som Johannes Larsen flere gange omtaler i sine dagbøger, er en strand i udkanten af Godhavn/Qeqertarsuaq.

Johannes Larsen: Stenpikker, ungfugl. 2. september 1925. Akvarel og tusch. 19,5 × 25 cm. Johannes Larsen Museet.

Stenpikkeren er en almindelig ynglefugl i Grønland. På tegningen har kunstneren skrevet: "2 ad. Kugsagtuk."

Johannes Larsen: Sandløber, ungfugl. Godhavn, 3. september 1925. Akvarel og tusch. 19,5 × 25 cm. Johannes Larsen Museet.

Fotografiet af Eiler Lehn Schiøler (tv.) og en ukendt grønlandsk mand, der betragter jagtudbyttet, er taget af Henning Scheel. I baggrunden ses Skarvefjeldet.

SCHEEL:

Den 5. September kom "Hans Egede". – Jeg staar ude ved Radiostationen og ser det nærme sig. – Saa er det altsaa uigenkaldelig Slut med vor Ekspedition, i Morgen ombytter vi vor Rolle som frit omstrejfende, uafhængige Jægere med en Turists og Dampskibspassagers magelige og af Spisetider og Besejlingsplaner bestemte Tilværelse. · Med Grønlands eneste Vogn forspændt med Slædehunde bliver vore Kasser og Sager kørt fra den arktiske Station til Skibet. Vor Kahyt, hvor vi oplevede saa mange kvalmende Timer paa Oprejsen, bliver atter taget i Besiddelse. Vi hilser paa de gamle Venner om Bord og tager Afsked med de nye, vi fik i Land. "Angut", som Møller i de sidste Dage har haft travlt med at afrigge, bliver hejset om Bord og atter anbragt paa Fordækket, hvor dens splintrede Køl bliver taget i Øjesyn og diskuteret. · Saa snart Indenrigsministeren og Direktøren, som er med Skibet paa Inspektion, har afsluttet deres Forretninger i Land og er kommen om Bord igen, lyder de tre traditionelle Dampskibshyl, og Hjemrejsen har taget sin Begyndelse.

Johannes Larsen: Uden titel. Hans Egede, 1925. Akvarel. 48 × 62 cm. Privateje.

Johannes Larsen har forsynet akvarellen med teksten "Hans Egede".

Dette var navnet på skibet, som bragte ekspeditionsdeltagerne til og fra Grønland, og han har formentlig malet akvarellen på hjemrejsen.

Befolkningen samledes på landgangsbroen, når der kom skib til en bygd.

Johannes Larsen tegnede samme landgangsbro 2. august 1925 (se side 240) og forsynede tegningen med påskriften Holstensborg. Johan Møller har taget fotografiet.

Dampskibet Hans Egede, som fra 1905-1940 gik i rutefart mellem København og Vestgrønland, er fotograferet i Godthåbs/Nuucs skibshavn.

nyet som nu tager tillid
at hase og reise herdt.
Gørdlandem de skal seles
an i Skibshavn med en af
Møtbandem vil the g
dit ende med at de
bruit L'Hambro og Borch
partie. Fra Nabo omring
ge. Lovhørmend og gylper
my med Tigt fra. Fort
Lure og Kjøbne Rik spille
gaa Luth og nye tale vil
Republike lige for den
vide Strøme til Roms
pa Rold. Sanfalden, den
g rakkis ved at Nabo
grage my ligg der de g
smal den Slorbet 119
Bl er 7. I kommer med
t en vandre store Lieve
hjer og som man en Tapa
g de andre reger i ja
Spillebordem. Regner
trømmen man Rude

Vandt derim med at den
g Blaster tride i Herrens
Minister. Die gant til Mid
vesten i Sibirien og fandt
med Provsten i Sibirien
Lave. Vi var paa et Anger
kuffe. Rapt. W. og L. gant
og gant til Provsten som
den Valaga og paa Provsten
er vi alene. Medsted som
mejer at lave Stul
i Verden til en Rordin
som Anordningen fra
Jasodet Valaga.

Kl 9. S. V. Storm og

Regn.